

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
INSTITUTE FOR BALKAN STUDIES

L

2019

BALCANICA

J. KALIĆ, Information about Belgrade in Constantine VII Porphrogenitus • D. POPOVIĆ, On Two Lost Medieval Serbian Reliquaries • D. KOVAČEVIĆ KOJIC, Serbian Silver at the Venetian Mint • A. FOTIĆ, Coping with Extortion on a Local Level • L. HÖBELT, Balkan or Border Warfare? Glimpses from the Early Modern Period • P. M. KITROMILIDES, Spinozist Ideas in the Greek Enlightenment • M. KOVIĆ, Great Britain and the Consular Initiative of the Great Powers in Bosnia and Herzegovina • M. BJELAJAC, Humanitarian Catastrophe as a Pretext for the Austro-Hungarian Invasion of Serbia 1912–1913 • F. GUELTON, Avec le général Piarron de Mondésir: Un aller-retour de Brindisi à Valona • D. BAKIĆ, The Serbian Minister in London, Mateja Bošković, the Yugoslav Committee, and Serbia's Yugoslav Policy in the Great War • G-H. SOUTOU, The Paris Conference of 1919 • B. MILOSAVLJEVIĆ, Drafting the Constitution of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (1920) • M. VASILJEVIĆ, Carrying Their Native Land and Their New Home in Their Hearts • S. G. MARKOVICH, The Grand Lodge of Yugoslavia between France and Britain (1919–1940) • V. G. PAVLOVIĆ, La longue marche de Tito vers le sommet du parti communiste • K. NIKOLIĆ, Great Britain, the Soviet Union and the Resistance Movements in Yugoslavia, 1941 • Y. MOURÉLOS, Les origines de la guerre civile en Grèce • A. EDEMSKIY, Additional Evidence on the Final Break between Moscow and Tirana in 1960–1961 • Lj. DIMIĆ, Yugoslav Diplomacy and the 1967 Coup d'Etat in Greece • K. V. NIKIFOROV, The Distinctive Characteristics of Transformation in Eastern Europe • B. ŠIJAKOVIĆ, Riddle and Secret: Laza Kostić and Branko Miljković ❧

ANNUAL OF THE INSTITUTE FOR BALKAN STUDIES

UDC 930.85(4-12)

BELGRADE 2019

ISSN 0350-7653
eISSN 2406-0801

<http://www.balkaninstitut.com>

A TRIBUTE TO DUŠAN T. BATAKOVIĆ
(1957–2017)

*This volume is dedicated to the memory of Dušan T. Bataković,
Director of the Institute for Balkan Studies SASA*

DUŠAN T. BATAKOVIĆ

(1957–2017)

Historian and Diplomat

It is often said that one's true and long-lasting friends are those made at university. I did not meet Dušan T. Bataković at the Faculty of Philosophy while I was a history student, but I was hearing a lot about him. He was considered to be one of the brightest students, and one with a personality of his own. I first met him in a stressful situation, during my first job interview. The fact that he was present at the job interview of a colleague only slightly younger than him, along with the Director of the Institute of History who was twice his age, led me to believe that he already was an accomplished historian. It was his personality, his unshakeable confidence and his professional authority that brought him to the forefront, be it in history or, much later, in politics. But the first time that we spoke, during that interview, it was he who asked questions, who tried to put me at ease and, eventually, who put in a good word for me. Little did I know that, from that day on, Dušan would be the kind of friend you make at university, one that walks by your side along the path of life.

Dušan, I learned during the thirty odd years that I had the privilege of knowing him, was an unusual man. He was a Serbian patriot, proud of his Montenegrin origins and his Serbian family, a royalist, and a religious man who in the early 1990s wore a Rastafarian bonnet while looking for Led Zeppelin CDs and old books about the Balkans in the streets and shops of Paris. He liked neither Tito nor the country he had created, but in a way he and his generation perhaps represented the best that came out of that political experiment in the distinctive atmosphere of Belgrade of the late 1970s and '80s. In the relative political liberty of the end of Tito's reign, Dušan spoke his mind without fear or favour, first as a rock musician, then as a rock critic and, finally, from the mid-1980s, as a historian. However the period is called, the New-Wave age or a prelude to the breakup of Yugoslavia, it was a time for people with strong principles, creative minds and assertive personalities. Dušan surely was one. Looking back from the distance of all these years, he was first and foremost a leader, one that shows the way to others.

Perhaps because he had the misfortune to lose his father very early, Dušan had to open doors for himself, the doors that were supposed to give answers to

his insatiable curiosity. His lifelong journey through literature, art and music, created a man who was also endowed with what he thought to be inexhaustible energy. In the noblest of ways, Dušan was his own creation, built on the deep-rooted values he inherited from his family, both maternal and paternal. He took in the values of his maternal grandfather, a royalist and a Serbian patriot, and he was no less proud of his father's Montenegrin origins, and his faith was his companion and beacon throughout his life. To these foundations, Dušan, with his immense intellectual curiosity and open-mindedness, added a European perspective, as a way of life and, most importantly, as an intellectual horizon.

History and, later, politics were an ideal scene for a man who had a message or, as he put it later in life, a mission. He turned to history after a brief excursion into the field of science, and, as he said himself, knew almost immediately that he found his calling. His fellow students remember him as the one who not only asked pertinent questions, but was set apart as the privileged interlocutor by the professors who sensed that, to Dušan, history was a passion, not a trade. Looking for answers, he inadvertently crossed the boundaries of official communist historiography more than once, and was so very proud of the freedom thus won, and in some cases, gained respect of his professors.

His career as a historian began in the Institute of History, but historical research with its slow pace and measured expressions soon became too rigid a setting for a man of Dušan's interests and energy. While working on his first thesis Dušan became one of the editors of a youth weekly, *Književna reč*. Interestingly enough, he was responsible both for the pages devoted to history and for those devoted to rock music. He wrote about the friends he met when he had a band of his own and, at the same time, interviewed his professors, now asking in a professional capacity the inconvenient questions he had once asked as a student. His energy enabled him to pursue two careers, under the watchful and benevolent eye of his professors, Radovan Samardžić and Andrej Mitrović.

His first major work, on the late-nineteenth-century history of the monastery of Dečani, combined his values and his research, creating what he called a mission. The situation of the Serbian minority in Kosovo, even though it officially was part of a Serbian communist republic, to Dušan, was the very image of the collapse of Serbia under communist rule. To him, being first and foremost a man of firm principles sure of his life path, Kosovo became the essence of his mission. Throughout our many discussions, he maintained that people should choose their profession in accordance with their profound inner beliefs as that is the only way in which their work can have its full meaning. His most profound inner belief was his patriotism, a term and a concept that nowadays, in the era of globalisation, tends to have a negative connotation. Dušan sincerely and profoundly loved his country and its nation. Serbia that he loved and for which he worked all his life both as a historian and as a diplomat, in his opinion should be

a democracy based on the legacy of the golden age of the Serbian parliamentary system (1903–1914) and a part of the Europe of sovereign nations.

But the decay of Yugoslavia, especially after Tito's death, stuck in the quagmire of artificial national balance, imposed on Dušan the duty to state his opinions on politics and history clearly and publicly, putting aside all consideration for the established views both in politics and in historiography. He believed it to be his duty to speak up against wrong political decisions and to point out the unpleasant truths and inconsistencies in the national narrative. His assessments and opinions were always based on scrupulous respect for the methodology of historical research. His mission as he understood it was to oppose the tendency to project the artificial national balance of Tito's Yugoslavia onto the historical narrative. The tendency to intentionally ignore facts in order to enable the nation-building process in all Yugoslav republics and even autonomous regions, such as Kosovo, was unacceptable to Dušan since it was an affront to historical research, first of all the one concerned with the history of Serbia.

Following the path traced by his professors Radovan Samardžić and Dimitrije Djordjević, Dušan thus chose as the first great theme of his research the history of Kosovo in the late nineteenth and twentieth century, one of the most challenging topics in Serbian history. While working on the history of Kosovo the concern for the Serbian population living there and the medieval Serbian cultural heritage became for Dušan a genuine calling. His books, *The Dečani Question; Kosovo and Metohija in the Relations between Albanians and Serbs; The Kosovo Chronicles; Kosovo: la spirale de la haine: les faits, les acteurs, l'histoire; Kosovo and Metohija: History and Ideology*, published in Belgrade and Paris between 1989 and 1998, remain as testimonies to his effort to provide a new and well-documented history of the Serbian southern province.

The second important subject of Dušan's work was the history of Serbia from the First Serbian Uprising to the end of the Great War. The authentic Balkan revolution that began in 1804 made Serbs and the state they were building a part of the European process of national awakening in which they singled out themselves as a society that knew no nobility, where land belonged to those that worked it and where political parties mobilized the majority of the male working population, not only the elites. That was the Serbia that Dušan wrote about in his books and articles, always underlining the importance of its European models, which, he concluded, were mostly French. In his doctoral thesis, written under the guidance of Professor George-Henri Soutou at the Sorbonne: *Les sources françaises de la démocratie serbe: (1804–1914)*, in his numerous articles on the Serbian intellectuals who followed the French intellectual lead and became opinion-makers in Serbia as ministers and university professors known as "Parisians" at the time, in his book on the nineteenth-century programme of Serbian national policy, the famous Nachertanie, Dušan created a structured narrative about an autonomous and original democratic path of Serbia that had

its culmination in the epic victory in the Great War. The Yugoslav state created in the aftermath of the great victory was, in Dušan's opinion, a great delusion for the Serbs. He made a clear distinction between the Kingdom of Yugoslavia as an honest broker of relations between the nations that composed it and the communist one that imposed a foreign ideology on the Yugoslav nations, as he pointed out in his book *L'histoire de la Yougoslavie*.

While working on his doctoral thesis in Paris in the 1990s, he courageously sought to challenge the predominant narrative that portrayed Serbia and Serbs as the only culprits for the bloody breakup of Yugoslavia. I remember a conversation we had in Paris after he took his PhD. He told me he had no doubts about what he should do next. The prospect of teaching at French universities he was offered had no real appeal to him. His decision was made: he will return to Serbia because it is there that his work can really make a difference. Once back in Serbia in the late 1990s, he immediately joined the opposition to the Milošević regime, putting in practice his beliefs that Serbia should be a true democracy based on the European model. He took up a post at the Faculty of Philosophy and, after only a few months, spearheaded resistance to a governmental decree that required an oath of allegiance to the Milošević regime.

During these last years of Milošević's "reign", Kosovo became the focal point of the Yugoslav crisis that had been going on for years. In his capacity as a historian who had long been concerned with the history of the Serbian southern province and as a consultant to the Serbian Orthodox bishopric for the region of Kosovo and Metohija, Dušan proposed a project of dividing the province into cantons, each with a clear ethnic majority, thus trying to ensure viable governance while maintaining the overall constitutional framework. The Kosovo issue brought Dušan into the political arena not only on a national but also on an international level during a series of initiatives that looked for a compromise acceptable to both the Albanian and Serbian communities in Kosovo.

Dušan wrote his scholarly papers and pursued his political engagement with the same passion. He would write for long hours, mostly at night, convinced that he should do his best to rectify the unjustified but dominant narrative which made Milošević the personification of Serbian contemporary history. His relentless efforts took a toll on his health, but after the fall of Milošević and the democratic turn in Serbia, he accepted to serve as ambassador, first in Athens, and then in Ottawa and Paris. He spent much of his career of a historian reading diplomatic correspondence and now he found himself in a position to write one himself, only to conclude that it necessarily represents only an incomplete picture of the reality. He wrote his correspondence with the utmost attention of a historian who was fully aware that it would be read not only by his superiors but also by the generations of historians to come, knowing that the most important information cannot and must not be put in writing. His encounter with the diplomatic world was a cause of disillusionment for Dušan,

since he found that bureaucratic complaisance was more common than personal initiative. A man of Dušan's temperament and convictions could not feel at ease in such a setting, but his stay in Athens, Ottawa and Paris was considered a success both by his hosts and the Ministry in Belgrade.

As ambassador in Paris (2009–12) Dušan was able to continue and wrap up his research on bilateral relations and on French influences in Serbia while working hard to foster closer cooperation between two societies. This work made it possible for Serbia to figure prominently in the museum devoted to the memory of the Great War in France. He organised what his predecessors could not or would not do: a commemoration of the 70th anniversary of the assassination of King Alexander of Yugoslavia in Marseilles. As ambassador in Paris, with the authority of an expert on Kosovo, Dušan defended the territorial integrity of Serbia.

In a way, the time Dušan spent in Paris as ambassador was the high point of his career and an undeniable satisfaction for him personally. A man of many interests as he was, he transformed the ambassador's residence in a gallery of modern Serbian art, owing to his personal ties with the generation of Serbian artists who had chosen to leave communist Yugoslavia in the 1950s and '60s. While fulfilling his duties as ambassador, Dušan was able to continue his search for old and rare books, which was his passion and something of a legacy to his children and his students, and to write, as always, in the small hours after a long day of diplomatic work. In Paris, he was truly happy and, as one of his superiors said, he was the right man in the right place.

At the end of his diplomatic career Dušan rejoined the Institute for the Balkan Studies, where he spent the major part of his working days and which he led as director from 2005 to 2007 and again from 2012. Dušan's firm conviction that Serbia is an integral part of Europe and that therefore its history and culture are an integral part of European heritage inspired him to do his best to demonstrate it by putting in place in the Institute, from 2005 onwards, a programme of publications in French and English. Its journal *Balkanica* has been published in English and French since 2006. Until 2017, during the period that he was the editor-in-chief, even while serving as ambassador, the Institute for Balkans Studies published fifteen collections of papers from different conferences in English and French. He considered it necessary to acquaint the international public with the work done in the humanities in Serbia, largely unknown abroad because publication is almost exclusively in Serbian. In the same period the Institute under his guidance published thirty-four books in Serbian. At his initiative the Institute began the process of developing international cooperation on a regional and a European level. He was also vice-president of the International Association of South-East European Studies.

Even if he seemed to be strict, sometimes severe, unafraid to state harsh truths and undisturbed by the effect it might have on his interlocutors, Dušan

was a warm person, deeply empathetic to his colleagues and friends. He generously helped whoever he could and encouraged and supported younger colleagues in their scholarly efforts.

Dušan believed that life can only have meaning if lived fully. He devoted his life to Serbia as he believed it should be: Serbia that cherishes its Orthodox roots and respects its history, Serbia that upholds its democratic traditions and takes care of the wellbeing of its citizens in the homeland and in diaspora. As a historian, he sought in his lectures and writings to contribute to the present generations not losing national consciousness, and as a diplomat, he fought to prevent Serbia from losing parts of its territory and, above all, its self-esteem.

The immense and generous effort Dušan put into achieving his various academic and patriotic objectives, the battles he fought to defend the integrity of the historian and historiography and those he fought as a historian in politics, took a serious and irreparable toll on his health. His departure left an immense and irreplaceable void for his family, friends, colleagues, and for those who respect his life's work, but he left us richer for the moments we had the privilege to share with him.

Vojislav G. Pavlović

Selected Bibliography of Dušan T. Bataković

Books

- Дечанско њишњање. Beograd: Istorijiski institut, Prosveta, 1989 (231 p). [2nd updated ed., Beograd: Ćigoja štampa, 2007 (355 p)]
- [With Radovan Samardžić (ed.), Sima M. Ćirković, Olga Zirojević, Radmila Tričković, Veselin Đuretić, Kosta Čavoški and Atanasije Jevtić] *Kosovo u Međoхија у српској исијорији*. Beograd: SKZ, 1989 (436 p) [author of four chapters: pp. 171–300].
- [With Radovan Samardžić (ed.), Sima M. Ćirković, Olga Zirojević, Radmila Tričković, Veselin Đuretić and Kosta Čavoški] *Kosovo und Metohien: in der serbischen Geschichte*. Lausanne: L'Age d'Homme, 1989 (502 p) [author of four chapters]
- [With Radovan Samardžić (ed.), Sima M. Ćirković, Olga Zirojević, Radmila Tričković, Veselin Đuretić, Kosta Čavoški and Atanasije Jevtić] *Le Kosovo-Metohija dans l'histoire serbe*. [Lausanne]: L'Age d'Homme, [1990] (351 p).
- Kosovo u Međoхија у српско-арбанашиким односима: сџудије и чланци*. Приштина: Јединство, 1991 (283 p). [2nd updated ed., Beograd: Ćigoja štampa, 2006 (393 p)]
- The Kosovo chronicles*. Beograd: Plato, 1992 (218 p).
- Kosovo : la spirale de la haine : les faits, les acteurs, l'histoire*. [Lausanne]: L'Age d'Homme, 1993 (88 p). [2nd ed. 1998]
- Yugoslavie : nations, religions, idéologies*. Lausanne : L'Age d'Homme, 1994 (330 p).
- The Serbs of Bosnia & Herzegovina: history and politics*. Paris: Dialogue, 1996 (147 p).
- Kosovo u Međoхија: исијорија и идеологија*. Београд: Хришћанска мисао, 1998 (265 p). [2nd updated ed., Beograd: Ćigoja štampa, 2007 (470 p)]
- Cronica de la Kosovo*. București : Biblioteca Bucureștilor, 1999 (207 p).
- Kosovo: un conflit sans fin?* Lausanne : L'Age d'Homme, 2008 (320 p).
- Serbia's Kosovo Drama: a historical perspective*. Beograd: Ćigoja štampa, 2012 (369 p).
- Les sources françaises de la démocratie serbe : (1804–1914)*. Paris : CNRS éditions, 2013 (577 p).
- A Turbulent Decade : the Serbs in post-1999 Kosovo : Destruction of Cultural Heritage, Ethnic Cleansing, and Marginalization : (1999–2009)*. Paris : Dialogue, 2014 (324 p).
- Kosovo u Međoхија: исијорија и идеологија*. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2014 (399 p).
- The Foreign Policy of Serbia (1844–1867): Пија Garašanin's Načertanije*. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2014 [i. e. 2015] (307 p).
- Дешифровање ѡрошлости: сведоци, ѡисци, ѡјаве*. Београд: Чигоја штампа, 2016 (435 p).
- Србија и Балкан. Албанија, Бујарска, Грчка: 1914–1918*. Нови Сад: Прометеј, 2016 (572 p).
- [Edited by Srđan Petrović] *Злајна ниш ѡстојања: (сџудије, иштервјуи, беседе)*. Београд: Catena mundi, 2018 (348 p).

Primary School Textbooks

- Историја: за седми разред основне школе*. Београд: Завод за уџбенике, 2009 (175 p). [2nd ed. 2010; Braille ed., 2 vol. 2010; 3rd ed. 2011; 4th ed. 2017; editions in Slovak, Rusyn and Hungarian are noted separately]
- Dejepis: pre siedmy ročník základnej školy*. Београд: Zavod za udžbenike, 2010 (207 p). [3rd ed. 2019]
- Историја: за седму класу основней школи*. Београд: Zavod za udžbenike, 2010 (199 p).
- Történelem: az általános iskolák 7. osztálya számára*. Београд: Zavod za udžbenike, 2012 (239 p). [2nd ed. 2019]

Edited Books

- Савременици о Косову и Меџохији: 1852–1912*. Београд: SKZ, 1988 (501 p). [Author of selection, foreword and explanations]
- [With Nikola В. Поповић] *Колубарска биџика*. Београд: Литера, 1989 (237 p).
- Панта М. Драшкић, *Моји мемоари*. Београд: SKZ, 1990. (237 p).
- Владимир Ђоровић, *Порџреџи из новије срџске историје*. Београд: SKZ, 1990 (315 p).
- Димитрије Поповић, *Балкански раџгови: 1912–1913*. Београд: SKZ, 1993 (400 p).
- Радован Самарџић, *На рубу историје*. Београд: BIGZ, 1994 (328 p).
- Роберт Лафан, Срби - чувари капије: предавања о историји Срба. Београд: SKZ, 1994. [With Norma von Ragenfeld-Feldman] *The Serbs and their National Interest*. San Francisco: Serbian Unity Congress, cop. 1997 (140 p).
- Сретен Драшкић, Европа и албанско питање (1830–1921): прилози проучавању историје Албаније од почетка националног препорода (1830) до Конференције амбасадора у Паризу (1921). Београд: SKZ, 2000 (353 p).
- Нова историја срџског народа*. Београд: Наш дом, 2000 (381 p). [2nd ed. 2002; 3rd ed. 2007, 4th ed. 2010]
- 세르비아 역사 [Nova istorija srpskog naroda = *The New History of the Serbian People*]. Seoul: Sunin, 2001 (426 p).
- Historie du peuple Serbe*. Lausanne, Paris: L'Age d'Homme, 2006 (386 p).
- Kosovo and Metohija: Living in the Enclave*. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2007 (323 p). [CD-ROM ed. 2008]
- La Serbie et la France : une alliance atypique: relations politiques, économiques et culturelles 1870–1940*. Belgrade : Institut des Études balkaniques, ASSA, 2010 (613 p). [CD-ROM ed. 2015]
- Minorities in the Balkans: State Policy and Interethnic Relations (1804–2004)*. Београд: Balkanološki institut, SANU, 2011 (364 p). [CD-ROM ed. 2015]
- Qeveria serbe dhe Esat Pashë Toptani*. Tiranë : Botimet, 2012 (70 p).
- Serbia in the Great War: Anglo-Saxon Testimonies and Historical Analysis*. Belgrade: National Library of Serbia, 2014 (456 p).
- The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: The Historical and Spiritual Heartland of the Serbian People* (editor-in-chief Bishop Maxim (Vasiljević); chief contributing editor

[and author of selected bibliography] D. T. Bataković). Los Angeles: Sebastian Press, 2015 (1007 p).

Димитрије Ђорђевић, *Историја модерне Србије: 1800–1918*. Београд: Завод за уџбенике, 2017 (493 p).

La Serbie dans la Grande Guerre: témoignages, mémoires et écrits historiques français. Belgrade : Bibliothèque Nationale de Serbie, 2017 (491 p).

Chapters and Articles in Edited Volumes

„Српска штампа о Бугарској у јесен 1914. године“. In *Научни скуп Кољубарска бишка. Рајни најори Србије 1914. године*, 195–205. Beograd: Istorijски институт, 1985.

„Есад-паша Топтани и Србија 1915. године“. In *Научни скуп Србија 1915. године*, 299–327. Beograd: Istorijски институт, 1986.

„Ахмед-бег Зогу и Србија“. In *Научни скуп Србија 1915. године*, 165–177. Beograd: Istorijски институт, 1987.

„Нови наративни извори о Солунском процесу“. In *Научни скуп Србија 1917. године*, 163–174. Beograd: Istorijски институт, 1988.

„Студенти из Старе Србије од 1905. до 1912. године“. In *Универзитет у Београду: 1838–1988*, 819–823. Beograd: Univerzitet, 1988.

„Есад-паша Топтани, Србија и албанско питање (1916–1918)“. In *Научни скуп Србија 1918. године и стварање југословенске државе*, 345–364. Beograd: Istorijски институт, 1989.

„Les Français et la Vieille Serbie“. In *Научни скуп Југословенско-француски односи: њоводом 150 година од отварања првој француској конзулати у Србији*, 138–150. Beograd: Istorijски институт, 1990.

„Српско-арбанашки спорови око разграничења и арбанашка емиграција са Косова и Метохије (1918–1920)“. In *Научни скуп Србија на крају Првој светској раји*, 35–49. Beograd: Istorijски институт, 1990.

„Слободан Јовановић и историја менталитета“. In С. Врачар, ур., *Дело Слободана Јовановића у свом времену и данас*, 333–340. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta, 1991.

„Српска влада и Есад-паша Топтани = Serbian Government and Essad-Pasha Topčani“. In А. Митровић, ур., *Срби и Албанци у XX веку = Serbs and the Albanians in the 20th century*, 35–56; 57–78. Beograd: SANU, 1991.

„Значај косовског предања у одржању српског народа на Косову и Метохији у XIX веку = Die Bedeutung der mündlichen Überlieferungen über Kosovo für die Weiterexistenz des serbischen Volkes in Kosovo und Metohija im XIX. Jahrhundert“. In В. Ђуретић, ур., *Косовска бишка 1389. године и њене њоследице = Die Schlacht auf dem Amselfeld 1389 und ihre Folgen*, 121–131; 341–353. Beograd: Balkanološki институт, SANU, 1991.

„Intégration nationale des Serbes et l'avenir de la Yougoslavie“. In D. Nedeljković, éd., *Le peuple serbe en Yougoslavie, dans les Balkans et en Europe*, 122–136. Belgrade: Ministère de l'information de la République de Serbie, 1992.

„Историјска свест и национална хистерија“. In П. Р. Драгић Кијук, прир., *Catena Mundi*. Књ. 2, 787–790. Kraljevo: Ibarske novosti, 1992.

- „Косовске миграције“. In П. Р. Драгић Кијук, прир., *Catena Mundi*. Књ. 1, 451–454. Краљево: Ibarske novosti, 1992.
- „Геополитика религије: верска димензија југословенских ратова“. In *Zbornik predavanja Credibel škole: 1994/95*, 111–142. Beograd: Tersit, 1995.
- „Les magnats rouges en Europe du sud-est : l'économie, la politique et la mafia“. In *Rapport moral sur l'argent dans le monde*, 81–86. Paris : Association d'économie financière, 1995.
- „The “red tycoons” of South-East Europe: economy, politics and the mafia“. In *Money and Morals Worldwide: First Annual Report*, 75–80. Paris: Association d'économie financière, 1995.
- „Европски поредак и српско питање: француска перспектива“. In *Европа и Срби*, 447–459. Beograd: Istorijski institut, 1996.
- „Kosovo i Metohija: nacionalizam i komunizam“. In *Balkan posle Drugog svetskog rata*, 254–268. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 1996.
- „Начерџаније Илије Гарашанина“. In *Пола века науке и технике у обновљеној Србији: 1804–1854*, 19–44. Крагујевац: Univerzitet, 1996.
- „Нација, држава, демократија: о политичким идејама Стојана Новаковића“. In А. Митровић, ed., *Стојану Новаковићу у спомен: о осамдесетогодишњици смрти*, 147–176. Beograd: SKZ, 1996.
- „Srpstvo, jugoslovenstvo i evropsko iskustvo: skica za jednu teoriju diskontinuiteta“. In М. Кнежевић, ur., *Srbija i Evropa: evropski kulturni identiteti i nacionalni identiteti evropskih naroda - položaj i perspektive srpskog kulturnog identiteta u evropskoj kulturi*, 123–136. Beograd: Dom kulture „Studentski grad“, 1996.
- „La Bosnie-Herzégovine : le systeme des alliances“. In *Ислам, Балкан и велике силе: (XIV–XX век)*, 335–355. Beograd : Istorijski institut, 1997.
- „Изазови парламентарној демократији: Никола Пашић, радикали и „Црна рука““. In В. Крстић, ur., *Никола Пашић - животи и дело*, 309–329. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997.
- „Косово и Метохија: историјско наслеђе и геополитичка ограничења“. In *Косово и Метохија. Изазови и одговори*, 361–388. Beograd: Institut za geopolitičke studije, 1997.
- „Косово и Метохија, средишњи део Старе Србије“. In *Књижевности Споре и Јужне Србије до Другој светској рати*, 249–255. Beograd: Institut za književnost i umetnost, 1997.
- „The Serbian-Albanian Conflict: An Historical Perspective“. In G. Duijzings, Dušan Janjić, Shkëlzen Maliqi, eds., *Kosovo – Kosova: Confrontation or Coexistence*, 1–14. Nijmegen: Peace Research Centre, 1997.
- „Слободан Јовановић и ’Црна рука““. In М. Јовичић, ur., *Слободан Јовановић - личности и дело*, 225–231. Beograd: SANU, 1998.
- „Србија на Западу: о француским утицајима на политички развој модерне Србије“. In *Сусрети или сукоб цивилизација на Балкану*, 307–328. Beograd: Istorijski institut, 1998.
- „Collective and Human Rights: Opposing Views from Former Yugoslavia“. In P. R. Baehr, F. Baudet, H. Werdmölder, eds., *Human Rights and Ethnic Conflicts*, 51–73. Utrecht: SIM, 1999.

- „Una proposta: la divisione in cantoni del Cossovo-Metohija“. In N. Stipčević, ed., *La Serbia, la guerra e l'Europa*, 101–106. Milano: Jaca Book, 1999.
- „Les médias en ex-Yougoslavie : Manipulation idéologique et justification nationale“. In L.-P. Laprévotte, éd., *Ethnographie et propagandes : angoisses, rêves et espoirs d'Europe*, 227–233. Nancy : Presses universitaires de Nancy, 2000.
- „Načertanije Ilije Garašanina: problemi i značenja“. In *Dijalog povjesničara – istoričara*. Knj. 1, 109–125. Zagreb: Zaklada „Friedrich Naumann“, 2000.
- „Tipovi nacionalizma kod Hrvata i Srba u Hrvatskoj: sličnosti i razlike“. In *Dijalog povjesničara – istoričara*. Knj. 2, 201–218. Zagreb: Zaklada „Friedrich Naumann“, 2000.
- „Etnički i nacionalni identitet u Bosni i Hercegovini (XIX–XX vek): jezik, vera, identitet“. In *Dijalog povjesničara – istoričara*. Knj. 3, 67–84. Zagreb: Zaklada „Friedrich Naumann“, 2001.
- „Jevrem Grujić: obzori slobode“. In J. Trkulja, D. Popović, ur., *Liberalna misao u Srbiji: prilozi istoriji liberalizma od kraja XVIII do sredine XX veka*, 109–131. Beograd: Centar za unapređivanje pravnih studija, 2001.
- „Kosovo: From Sparkling Victory to Troublesome Peace“. In D. Šimko, H. Haumann, eds., *Peace Perspectives for Southeast Europe*, 127–147. [Prague]: Academia, 2001.
- „Vladimir Jovanović - apostol liberalizma u Srbiji“. In J. Trkulja, D. Popović, eds., *Liberalna misao u Srbiji: prilozi istoriji liberalizma od kraja XVIII do sredine XX veka*, 141–172. Beograd: Centar za unapređivanje pravnih studija, 2001.
- „Рига Велестинац: посредник у преношењу француских утицаја на балканске народе“. In М. Стојановић, ур., *Рига Велестинац и балкански народи*, 81–92. Beograd: Filološki fakultet, 2003.
- „The Salonica Trial 1917: Black Hand vs. Democracy. (The Serbian Army from Internal Strife to Military Success)“. In Y. G. Mourellos, Nikolaos E. Papadakis, eds., *The Salonica Theatre of Operations and the Outcome of the Great War*, 273–293. Thessaloniki: Institute for Balkan Studies, 2005.
- „Les Serbes face a la bataille de Verdun“. In F. Cochet, éd., *1916–2006, Verdun sous le regard du monde*, 251–268. Paris : 14–18, [2006].
- „Kosovo and Metohija: Identity, Religions and Ideologies“. In D. T. Bataković, ed., *Kosovo and Metohija: Living in the Enclave*, 9–82. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2007.
- „Surviving in Ghetto-like Enclaves: the Serbs of Kosovo and Metohija 1999–2007“. In D. T. Bataković, ed., *Kosovo and Metohija: Living in the Enclave*, 239–263. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2007.
- „K. Karamanlis and Yugoslavia. Four Visits to Tito's Yugoslavia“. In K. Svolopoulos, K. E. Botsiou, Ev. Hatzivassiliou, eds., *Konstantinos Karamanlis in the Twentieth Century*. Vol. 2, 447–465. [Athens]: „Konstantinos G. Karamanlis“ Foundation, 2008.
- „Српска заједница на Косову и Метохији 1999–2005: од конститутивног народа до наметнуте миноризације“. In В. Становчић, ур., *Положај националних мањина у Србији*, 227–243. Beograd: SANU, 2008.
- „La Serbie au temps du Traité de Paris : un pas vers l'Europe“. In G. Ameal, I. Nathan, G.-H. Soutou, eds., *Le Congrès de Paris (1856) : Un événement fondateur*, 133–150. Bruxelles: Peter Lang, 2009.

- „Le modèle français en Serbie avant 1914“. In D. T. Bataković, ed., *La Serbie et la France : une alliance atypique: relations politiques, économiques et culturelles 1870–1940*, 13–99. Belgrade : Institut des Études balkaniques, ASSA, 2010.
- „Les Albanais du Kosovo en Yougoslavie 1945–1995 : minorité en Serbie, majorité dans la province autonome“. In D. T. Bataković, ed., *Minorities in the Balkans: State Policy an Interethnic Relations : (1804–2004)*, 153–204. Belgrade : Institute for Balkan Studies, SASA, 2011.
- „The Communist Party of Yugoslavia, the Comintern and the National Question: The Case of Kosovo and Metohija“. In V. Pavlović, ed., *The Balkans in the Cold War: Balkan Federations, Cominform, Yugoslav-Soviet Conflict*, 61–85. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2011.
- „The Kosovo Aftermath: Challenges and Perspectives“. In D. Šimko, U. Mäder, eds., *Stabilization and Progress in the Western Balkans. Social Strategies*, 109–139. Bern: Peter Lang, 2011.
- „The Kosovo Serbs: Minority Status by Force Forced Expulsions, Ethnic Cleansing, Destruction of Cultural Heritage, Minority Treatment: 1999–2008“. In D. T. Bataković, ed., *Minorities in the Balkans: State Policy an Interethnic Relations : (1804–2004)*, 263–309. Beograd: Institute for Balkan Studies, SASA, 2011.
- „Les Serbes de Bosnie-Herzégovine face à l’annexion (1908–1914)“. In C. Horel, éd., *1908, l’annexion de la Bosnie-Herzégovine, cent ans après, 177–198*. Bruxelles : Peter Lang, 2011.
- „La mission en Serbie d’Albert Malet, 1892–1894 : du précepteur du roi au conseiller diplomatique“. In *Penser le système international, XIXe-XXIe siècle : autour de l’oeuvre de Georges-Henri Soutou*, 311–335. Paris : PUPS, 2013.
- „Распад СФРЈ, Србија и интернационализација косовског питања“. In *Два века модерне српске дијломаиџије*, 338–385. Beograd: Balkanološki institut, SANU, 2013.
- „Стара Србија (Косовски вилајет) у српској дипломатији (1878–1912). (Верски, политички и регионални оквири у XIX веку)“. In *Два века модерне српске дијломаиџије*, 173–192. Beograd: Balkanološki institut, SANU, 2013.
- „Балканские войны 1912–1913 гг. Сербия и албанский вопрос“. In *Балканы в евроейских йолийических йроектиях XIX–XXI вв.*, 61–92. Москва: Институт славяноведения, РАН, 2014.
- „Essad Pasha Toptani, Serbia and the Albanian Question (1915–1918)“. In V. G. Pavlović, ed., *Italy’s Balkan Strategies (19th–20th Century)*, 159–179. Belgrade: Institute for Balkan Studies, SASA, 2014.
- „Serbia 1914–1918: War Imposed, Martyrdom, Resurrection“. In D. T. Bataković, ed., *Serbia in the Great War: Anglo-Saxon Testimonies and Historical Analysis*, 9–36. Belgrade: National Library of Serbia, 2014.
- „La Serbie dans la première guerre balkanique (1912) : libération de la Vieille Serbie (Vilayet du Kosovo)“. In J.-P. Bled, J.-P. Deschodt, eds., *Les guerres balkaniques : 1912–1913*, 35–46. Paris : PUPS, 2014.
- „Србија накануне Первой мировой войны: внешние и внутренние вызовы“. In М. Б. Смолин, К. А. Залеский, ред., *Накануне Великой войны: Россия и мир*, 45–74. Москва: РИСИ, 2014.
- „Србија у предвечерје Првог светског рата. Спољни и унутрашњи изазови“. In *Први светски рат - узроци и йосљедице*, 115–144. Banja Luka: ANURS, 2014.

- „Војска у политици Србије 1903–1908. године“. In Б. Миљковић-Катић, ур., *Сјоменица гр Данице Милић*, 261–293. Beograd: Istorijski institut, 2013 [i.e.] 2014.
- „L'action politique de l'Autriche-Hongrie chez les Albanais dans le Vilayet du Kosovo (une analyse française de 1902)“. In M. Dubois, R. Meltz, eds., *De part et d'autre du Danube: L'Allemagne, l'Autriche et les Balkans de 1815 à nos jours. Mélanges en l'honneur du professeur Jean-Paul Bled*, 47–61. Paris : PUPS, 2015.
- „La Francophilie en Serbie avant et durant la Grande Guerre: une histoire de convergence historique“. In F. Turcanu, éd., *Francophilie et germanophilie en Europe sud-orientale à la veille et pendant la Première Guerre mondiale*, 9–37. București : Univesităţii din Bucureşti, 2015.
- „Kosovo and Metohija: History, Memory, Identity“. *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: The Historical and Spiritual Heartland of the Serbian People*, 569–608. Los Angeles: Sebastian Press, 2015.
- „Млада Босна и Црна Рука“. In Д. Р. Живојиновић, ур., *Срби и Први светски рат 1914–1918*, 151–166. Beograd: SANU, 2015.
- „О наводној одговорности Србије за избијање Првог светског рата“. In *Велики рат и њочейак новој свеїа: актуелно њодсећање за човечансїво*, 95–99. Beograd: Међународни друштвени фонд Svetog Svehvalnog apostola Andreja Prvozvanog, 2015.
- „О српском идентитету: обмане и опомене“. In *Савремени човек и савремени свеї*, 211–234. Novi Sad: Matica srpska, 2015.
- „Serbian War Aims and Military Strategy, 1914–1918“. In H. Afflerbach, ed., *The Purpose of the First World War: War Aims and Military Strategies*, 79–94. Berlin: De Gruyter Oldenbourg, 2015.
- „The Serbs of Kosovo and Metohija: Surviving in Ghetto-like Enclaves“. In *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: The Historical and Spiritual Heartland of the Serbian People*, 935–945. Los Angeles: Sebastian Press, 2015.
- „Србија, арбанашки покрети и заштита Срба на Косову и Метохији (1878–1912)“. In М. Војводић, ур., *Први балкански рат 1912–1913: историјски процеси и проблеми у свеїлости стододуишеї искуства*, 45–74. Beograd: SANU, 2015.
- „Србија на путу националног ослобођења: устанци, аутономија, револуција (1788–1813)“. In *Зборник радова у часї академику Десанки Ковачевић Којић*, 545–569. Banja Luka: ANURS, 2015.
- „Србија у Првом светском рату: изазови, страдања, исходи“. In *Православни свеї и Први светски рат*, 17–53. Beograd: Pravoslavni bogoslovski fakultet Univerziteta, 2015.
- „The Young Bosnia and the 'Black Hand'“. In D. R. Živojinović, ed., *The Serbs and the First World War 1914–1918*, 139–152. Belgrade: SASA, 2015.
- „Салоникский процесс 1917 г.: «Черная рука» против демократии“. In *История, язык, культура Центральной и Юго-Восточной Европы в национальном и региональном контексте. К 60-летию К.В. Никифорова*, 157–176. Москва: Институт славяноведения РАН, 2016.
- „Les Serbes en 1914 : du guerre inattendue aux victoires éclatantes“. In J.-P. Bled, J.-P. Deschodt, eds., *La crise de juillet 1914 et l'Europe*, 205–226. Paris : SPM, 2016.
- „Србија и заштита српског народа у Косовском вилајету 1877–1912“. In *Catena mundi*. Књ. 3, 186–192. Beograd: Catena Mundi, 2016.

- „La Serbie dans la Grande Guerre 1914–1918 : les objectifs, les défis, la libération“. In *La Serbie dans la Grande Guerre: témoignages, mémoires et écrits historiques français*, 11–81. Belgrade : Bibliothèque Nationale de Serbie, 2017.
- „Српска војска од унутрашњих раздора до ратних победа 1903–1918. (Солунски процес 1917: „Црна рука“ против демократије)“. In *Сјоменица академику Чедомиру Појову*, 123–151. Novi Sad: Matica srpska, 2017.
- „Балкански пијемонт - Србија и југословенско питање“. In *Историја једне уједињене: 100 година од стварања Југославије*. Књ. 1, 9–70. Beograd: Catena mundi, 2018.
- „Serbia's role in the Salonica front: Martyrdom, recovery, victory“. In *Το Θεατρο επιχειρησεων της Θεσσαλονικης στο πλαίσιο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου = The Salonica Front In World War I*, 263–279. Thessalonica: University Studio Press, 2018. [Volume dedicated to D. T. Bataković]

Encyclopaedic Entries

- In *Српска енциклопедија*. Novi Sad: Matica srpska, 2010–.
- Vol. 1, bk. 1 (2010). „Албанско-српски односи. Политички односи“, 121–128; Албанци. [Политика Албаније према Србији], 138–140.
- Vol 3, bk. 1 (2018). „Грчко-српски односи. Политички односи. Период 1804–1918“, 666–671; „Данило Петровић Његош“, 793–794.

Introductions and Afterwords to Books¹

- „Бартоломео Куниберт“. In Бартоломео Куниберт, *Српски устџанак и њрва владавина Милоша Обреновића: 1804–1850*. Књ. 2, 313–328. Beograd: Prosveta, 1988.
- „Владимир Ђоровић: скица за портрет једног историчара“. In Владимир Ђоровић, *Портрети из новије српске историје*, 283–312. Beograd: SKZ, 1990. [Also printed in *Књижевне новине* 798, May 15, 1990, pp. 9–10]
- „О писцу ове књиге“. In Радован Самарџић, *Косовско ойредељење. Историјски ојледи*, 243–245. Beograd: SKZ, 1990.
- „Успомене Панте М. Драшкића у српској мемоарској прози“. In Панта М. Драшкић, *Моји мемоари*, 19–39. Beograd: Српска књижевна задруга, 1990.
- „Приступ: Начертаније, баштина или хипотека“. In *Начертаније Илије Гарашанина. Пројрам сјољаиње и националне јолишке Србије на коњу 1844. јодине*, 5–13. Beograd: Kaz-Grafik, 1991.
- „Kosovo and Metohija: a Historical Survey“. In Ruža Petrović, Marina Blagojević, *The Migration of Serbs and the Montenegrins from Kosovo and Metohija: Results of the Survey Conducted in 1985–1986*. Demographic Studies. Vol. 3, 9–44. Belgrade: SASA, 1992.
- „Једно британско виђење српског питања“. In Роберт Лафан, *Срби - чувари кайије. Предавања о историји Срба*, 301–313. Beograd: SKZ, 1994.

¹ Introductions in volumes edited by D. T. Bataković with only generic titles (Preface, Foreword etc) are not included.

- „Косово и Метохија на размеђу векова“. In Мирјана Менковић, *Косџим ѓрада и села на размеђу два века. Призрен и околина 1880–1918*, 9–22. Beograd: Etnografski muzej, 1994.
- „Уз књигу др Борислава Јанкулова *Прилози за историју Панчева*“. In Борислав Јанкулов, *Прилози за историју Панчева*, 121–122. Рапчево: Заједница књижевника Рапчева, 1996.
- „Мисли, размишљања и афоризми Светислава С. Глишовића“. In Светислав С. Глишовић, *Мисли, размишљања и афоризми*, 15–18. Beograd: J. S. Glišović, 2000.
- „Димитрије Ђорђевић борац, сведок, историчар“. In Димитрије Ђорђевић, *Ожљци и ојомене*. Књ. 3, 271–282. Beograd: SKZ, 2001.
- „Историја суседа: прожимања, нераздемевање, оспоравања“. In Петер Бартл, *Албанци. Од средњега века до данас*, 269–320. Beograd: Cliо, 2001. [2nd ed. 2019, in print]
- „Жорж-Анри Суту - поуздани тумач савремене европске историје“. In Жорж-Анри Суту, *Неизвесџан савез. Историја Европске заједнице*, 387–392. Beograd: Cliо, 2001.
- „Записи и написи Димитрија Ђорђевића“. In Димитрије Ђорђевић, *Пресудне године. Најисци и записи из расејања (1991–2001)*, 217–228. Beograd: SKZ, 2003.
- „Πρόλογος ; Επίλογος“. In Γιολάντα Χατζή, *Σερβία. Ιστορία και πολιτισμός*, 5 ; 91–94. [Beograd]: Сigoја štampa, 2005.
- „Предговор српском издању“. In Жан Кристоф Буисон, *Херој кога су издали савезници. Генерал Михаиловић 1893–1946*, 5–12. Јагодина: Гамбит, 2006.
- „Слике модерне Србије: домети, ограничења, оспоравања“. In Холм Зундхаусен, *Историја Србије: од 19. до 21. века*, 549–569. Beograd: Cliо, 2008.
- „La Serbie et la France : une alliance atypique“. In Dušan T. Bataković, ed., *La Serbie et la France : une alliance atypique: relations politiques, économiques et culturelles 1870–1940*, 7–12. Belgrade : Institut des Études balkaniques de l'ASSA, 2010.
- „Préface“. In Roger Hournac, Yves Revest, *Le bataillon universitaire serbe à Jausiers [et] Mont-Dauphin. Pendant la Grande guerre, 1916–1917*, 3–5. Barcelonnette : Sabença de la valeia, 2011.
- „Београд изнова сагледан“. In Жан Кристоф Буисон, *Роман о Београду*, 9–13. Beograd: Zavod za udžbenike, 2012.
- „Европа у безбедном вакууму: међународни изазови у 1936. години“. In Нада Петровић, ed., *Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије*. Књ. 7, за 1936. годину, V–XIII. Beograd: Архив Југославије, 2012.
- „О Јовану Цвијићу, балканологу, антропогеографу и националном раднику“. In Јован Цвијић, *Балканско јолуосџрво и јужнословенске земље*, 5–17. Beograd: Narodna библиотека Србије, 2012. [2nd ed. 2013]
- „Петар Омчикус – париски бард српског сликарства = Petar Omčikus – barde parisien de la peinture serbe“. In П. Омчикус : *јорџреџи*, 7–10 ; 13–15. Beograd: SANU, 2012.
- „Балкански и Велики рат Србије (уз ратне успомене Радована Радовановића)“. In Радован Радовановић, *Мој љуџ кроз балканске райове и Први свџјски рай. Један ипак усџели живоџ (са љрепрекама)*, 5–15. Sopot: Gradska опština Sopot, 2014. [2nd ed. 2019]

- „Jovan Cvijić balkanologue, géologue et géographe“. In Jovan Cvijić, *La Péninsule balkanique. Géographie humaine*, 7–23. Belgrade : Bibliothèque nationale de Serbie, 2014.
- „Близина која ће рећи последњу реч, искошено о нама, Косову, судбинама“. In Миљурко Вукадиновић, *Конј Ејнер* 65, 78–79. Beograd: Dinex, 2015.
- „О ‘Начертанију’ Илије Гарашанина - значења, тумачења, злоупотребе“. In Константин В. Никифоров, „Начертаније“ Илије Гарашанина и спољашња политика Србије: 1842–1853, 9–21. Beograd: Službeni glasnik, 2016.
- „О српском дану у Француској 1915. Француско-српске везе и ратно савезништво“. In *Српски школски дан у Француској: 26. марта 1915. године*, 5–46. Novi Sad: Prometej, 2016.
- „Приступ: Начертаније, баштина или хипотека“. In Начертаније Илије Гарашанина: програм спољашње и националне политике Србије на концу 1844. године, 7–20. Beograd: Ethos, 2016.
- „Босна и Херцеговина у српској историји: од средњег века до уједињења 1918“. In *Најор Босне и Херцеговине за уједињење и ослобођење, VII–CXXVII*. Reprint ed. Banja Luka: Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske, 2017.
- „Генерал Драгољуб Дража Михаиловић: од беспризорне осуде до заслужене рехабилитације“. In Радоје Л. Кнежевић, *Књига о Дражи*, 15–47. Beograd: Catena Mundi, 2017.
- „Једна бриљантна синтеза. О Историји модерне Србије 1800–1918.“. In Димитрије Ђорђевић, *Историја модерне Србије 1800–1918.*, 11–37. Beograd: Zavod za udžbenike, Balkanološki institut SANU, 2017.

Journal Articles

- „Сукоб војних и цивилних власти у Србији у пролеће 1914.“ *Историјски часопис* 29–30 (1983), 477–492.
- „Покушај отварања српског конзулата у Призрену 1898–1900. године“. *Историјски часопис* 31 (1984), 249–259.
- „Shvatanje istorije u delu Fernana Brodela“. *Vidici* 4–5 (1984), 185–189.
- „Погибија руског конзула Г. С. Шчербине у Митровици 1903. год.“. *Историјски часопис* 34 (1987), 309–325.
- „Osnove arbanaške prevlasti na Kosovu i Metohiji 1878–1903.“. *Ideje* 5–6 (1987), 34–44.
- „Kosovo and Metohija under Turkish Rule“. *Завичај* 344–347 (1989), 56–58.
- „Migrations from Kosovo“. *Завичај* 344–347 (1989), 89–91.
- „Историјска свест и национална хистерија“. *Књижевне новине* 809 (December 1, 1990), 1, 3.
- „Истрага оружја у Ибарском Колашину 1901. године“. *Косовско-мејхохијски зборник* 1 (1990), 269–284.
- „Francuska revolucija. Predstave i tumačenja“. *Vidici* 263(1) (1990), 7–21. [D. T. Bataković was, together with Vojislav Pavlović, a guest editor of this issue dedicated to the French revolution (130 p)].
- Рећник [Francuske revolucije]“. *Vidici* 263(1) (1990), 102–111.

- „Српска влада и Есад-Паша Топтани“. *Књижевне новине* 800 (June 15, 1990), 20 + [Part 2:] „Балкан – балканским народима“. 801/802 (July 1. and 15, 1990), 20.
- „The Great Powers, Serbia and the Albanian Question“. *Balkanica* 22 (1991), 111–124.
- „Велике силе, Србија и Арбанаси“. *Књижевне новине* 821 (June 1, 1991), 3.
- „Симболика датума и подобна историја“. *Књижевне новине* 823/824 (July 1–15, 1991), 2.
- „О артикулацији националних интереса“. *Књижевне новине* 825 (September 1, 1991), 2.
- „Повратак краља“. *Књижевне новине* 827 (October 1, 1991), 2–3.
- „Трибална свест и господари рата“. *Књижевне новине* 828 (October 15, 1991), 3.
- „Ступњеви нетрпељивости“. *Књижевне новине* 829 (November 1, 1991), 3.
- „О привремености“. *Књижевне новине* 830 (November 15, 1991), 2.
- „Нација, колективизам, демократија“. *Књижевне новине* 831 (December 1, 1991), 2.
- „О дистанци“. *Књижевне новине* 832/833 (December 15, 1991 – January 1, 1992), 3.
- „La crise yougoslave: les aspects historiques“. *Balkan Studies* 2 (1992), 275–292.
- „Les grandes puissances, la Serbie et la question albanaise“. *Dialogue* 1–2 (1992), 21–24.
- „Dubrovnik: une double identité“. *Dialogue* 2–3 (1992), 38–41.
- „Le génocide dans l’État indépendant croate (1941–1945)“. *Hérodote* 67 (1992), 70–80.
- [With Nikola Samardžić] „Типологија геноцида над Србима (1941–1991): историјске, политичке и државотворне консеквенце геноцида“. *Књижевне новине* 835 (February 1, 1992), 2–3.
- „Демократија и први човек“. *Књижевне новине* 835 (February 15, 1992), 2.
- „Нација, колективизам, демократија“. *Књижевне новине* 836 (December 1, 1992), 2.
- „Нови/стари антизападњаџи“. *Књижевне новине* 837 (March 1, 1992), 3.
- „Рат, протекторат и нова Југославија“. *Књижевне новине* 841 (May 1, 1992), 3.
- „Ислам на западу“. *Књижевне новине* 842 (May 15, 1992), 3.
- „Мањине, мањине...“. *Књижевне новине* 842 [i. e. 843] (June 1, 1992), 3.
- „У земљи чуда“. *Књижевне новине* 847 (September 1, 1992), 2.
- „О нама, без пристрасности“. *Књижевне новине* 852 (November 15, 1992), 2.
- „The national integration of the Serbs and Croats: A comparative analysis“. *Dialogue* 7–8 (1993), 5–13.
- „Преживљавање без слободе“. *Књижевне новине* 855/856 (January 1, 1993), 3.
- „Одвијање прошлости“. *Књижевне новине* 857 (February 1, 1993), 2–3.
- „The Balkan Piedmont: Serbia and the Yugoslav Question“. *Dialogue* 10 (1994), 25–73.
- „Pija Garašanin’s *Načertanije*: A reassessment“. *Balkanica* 25-1 (1994), 157–183.
- „In memoriam – Radovan Samardžić (1922–1994)“. *Balkanica* 25-1 (1994), I–IV.
- „Mosca e Belgrado: l’illusione dei vasi comunicanti“. *Limes* 1 (1994), 203–214.
- „Стереотипи, предрасуде и геополитика“. *Књижевне новине* 883 (April 1, 1994), 3 + [Part 2:] „Партнерство уместо изолације“. 884 (April 15, 1994), 3.
- „Vers le ‘Commonwealth orthodoxe’?“. *Géopolitique* 47 (1994), 63–69.
- „Балкан: Историја, геополитика, стереотипи“. *Економски сигнали* 16 (1995), 53–56.

- „The Croats and Serbs: Nationalism and liberalism (1967–1972)“. *Dialogue* 10 (1995), 35–47.
- „Штампа и слобода“. *Књижевне новине* 901 (February 1, 1995), 2.
- „Ново варварство“. *Књижевне новине* 903 (March 1, 1995), 2.
- „Изазови културном идентитету Европе: југословенски случај“. *Књижевне новине* 907 (May 1, 1995), 1 and 3.
- „Грађански рат у Југославији 1941–1945.“. *Књижевне новине* 908 (May 15, 1995), 3 + [Part 2:] „Стратегија западних савезника“. 909 (June 1, 1995), 11 + [Part 3:] „Црвена армија на Балкану“. 910 (June 15, 1995), 11.
- „Нација, морал, политика“. *Књижевне новине* 913 (September 1, 1995), 2.
- „У кривом огледалу: идеологија, параисторија, колективна свест“. *Књижевне новине* 915 (October 1, 1995), 2.
- „L'identité culturelle : le cas yougoslave“. *Cahiers de la Fondation pour une histoire de la civilisation européenne* 1 (1995), 75–82.
- „Il mosaico balcanico fra Realpolitik e 'scontro di civiltà'“. *Limes* 3 (1995), 75–84.
- „Nationalism and communism: The Yugoslav case“. *Serbian Studies* 1–2 (1995), 25–41.
- „Geopolitics of religion: The confessional dimension of Yugoslav Wars“. *Eurobalkans* 22–23 (1996), 37–52.
- „Косово и Метохија: национал-комунизам и етнокомунизам“. *Књижевне новине* 923 (February 1, 1996), 15.
- „Prelude to Sarajevo: The Serbian question in Bosnia and Herzegovina 1878–1914“. *Balcanica* 27 (1996), 117–155.
- „Велике силе, Србија и албанско питање“. *Башићина* 7 (1996), 185–203.
- „Европа и српско питање: француска перспектива“. *Економика* 1 (1996), 41–42.
- „Нација у замци државе и идеологије“. *Иџака* 1 (1996/1997), 153–158.
- „Балкански имагинаријум: историја и историцизам“. *Нова српска њолијичка мисао* 3–4 (1997), 71–87.
- „Француска политика према Југославији 1991–1996 - иницијативе, ограничења, перспективе“. *Међународни проблеми* 1 (1997), 131–150.
- „Француски утицаји у Србији 1835–1914. Четири генерације 'паризлија'“. *Зборник Мајице српске за историју* 56 (1997), 73–95.
- „Frustrated nationalism in Yugoslavia: From liberal to communist solution“. *Serbian Studies* 2 (1997), 67–68.
- „Косово у преговорима“. *Књижевне новине* 951 (May 1, 1997), 2.
- „О темељима морала“. *Књижевне новине* 954 (June 15, 1997), 2.
- „Однос према 'Црној руци'“. *Књижевне новине* 948 (March 15, 1997), 11–12.
- „Le passé des territoires. Kosovo-Metohija (XVIIè–XXè siècle). Les guerres du XVIIIè siècle : sous le signe de l'intolérance religieuse“. *Balkan Studies* 2 (1997), 253–283.
- „Прошлост територија: Косово од Велике сеобе до распада Југославије“. *Свети кнез Лазар* 2 (1997), 115–139.
- „Срби и Албанци: историја, сукоби, перспективе“. *Хришћанска мисао* 4–8 (1997), 17–21.

- „Аустроугарска акција у косовском вилајету 1902: једна француска анализа“. *Косовско-метохијски зборник* 2 (1998), 119–131.
- „La France et la Serbie 1804–1813“. *Balkanica* 29 (1998), 117–157.
- „Kosovo and Metohija: Origins of a Conflict and Possible Solutions“. *Dialogue* 25 (1998), 41–56.
- „Kosovo-Metohija in the 20th Century: Nationalism and Communism“. *Eurobalkans* 30–31 (1998), 21–27.
- „La ‘Main Noire’ (1911–1917) : l’armée serbe entre démocratie et autoritarisme“. *Revue d’histoire diplomatique* 2 (1998), 95–144.
- „Progetti serbi di spartizione“. *Limes* 3 (1998), 153–169.
- „Радован Самарџић (1922–1994)“. *Косовско-метохијски зборник* 2 (1998), 177–181.
- „Верски ратови: историја и политика“. *Књижевност* 9–10 (1998), 1798–1801.
- „Владимир Јовановић: идеолог либерализма у Србији“. *Нова српска политичка мисао* 2–3 (1998), 235–247.
- „L’influence française sur la formation de la démocratie parlementaire en Serbie“. *Revue d’Europe centrale* 1 (1999), 17–44.
- „Срби на Косову и Метохији: изазови и страдања“. *Свети кнез Лазар* 4 (1999), 125–153.
- „Срби на Косову и Метохији: „победа“, протекторат, национална катастрофа“. *Нова српска политичка мисао* 3–4 (1999), 7–33.
- „Twentieth-Century Kosovo-Metohija. Migrations, Nationalism and Communism“. *Serbian Studies* 2 (1999), 1–23.
- „Verso un Kosovo senza Serbi né Chiese ortodosse?“. *Limes* 4 (1999), 211–229.
- „Kosovo à l’époque titiste: entre nationalisme et communisme“. *Annales de l’autre Islam* 7 (2000), 205–224.
- „Косово и Метохија у плановима комуниста: Коминтерна, КПЈ и албанско питање“. *Свети кнез Лазар* 1–2 (2000), 135–146.
- „Опозиција Србије: без права на грешку“. *Књижевне новине* 1009/1010 (April 1 and 15, 2000), 3.
- „Les premiers libéraux de Serbie: le cercle des ‘Parisiens’“. *Balkan Studies* 1–2 (2000), 83–111.
- „The Serbs in Kosovo-Metohija. War, International Protectorate and National Catastrophe“. *Eurobalkans* 36–37 (2000), 23–38.
- „Косово: метафора Балкана“. *Књижевне новине* 1027/1030 (February 1 – March 1, 2001), 2.
- „Belgrade in the 19th Century: A Historical Survey“. *Serbian Studies* 2 (2002), 335–339.
- „Les mythes slaves de l’Europe“. *Cahiers de la Fondation pour une civilisation européenne* 6 (2002), 151–169.
- „Kosovo: From Separation to Integration“. *Serbian Studies* 2 (2004), 311–320.
- „Serbia and Greece in the First World War: An Overview“. *Balkan Studies* 1–2 (2004), 59–80.

- „Les frontières balkanique au XXe siècle“. *Guerres mondiales et conflits contemporains* 217 (2005), 29–45.
- „Ратна концепција косовских Албанаца и демократска опција Београда“. *Нова српска њолиџичка мисао. Анализе* 6 (2005), 5–12.
- „Serbie : restaurer notre histoire“. *Outre-terre* 3 (2005), 221–227.
- „A Balkan-style French Revolution? The 1804 Serbian Uprising in European Perspective“. *Balcanica* 36 (2006), 113–128.
- „The Kosovo Dilemma: Albanian War Concept vs. Serbian Peaceful Compromise“. *Serbian Studies* 2 (2006), 213–229.
- „Serbs and Other Non-Albanian Communities in Kosovo and Metohija: Appaling Conditions and an Uncertain Future“. *Review of International Affairs* 1122 (2006), 13–15.
- „Nikola Pašić, les radicaux et la «Main noire». Les défis à la démocratie parlementaire serbe 1903–1917“. *Balcanica* 37 (2007), 143–169.
- „Les relations franco-serbes dans les récits des voyageurs français entre les deux guerres“. *Etudes danubiennes* 1–2 (2007), 149–172.
- „Le chemin vers la démocratie. Le développement constitutionnel de la Serbie 1869–1903“. *Balcanica* 38 (2008), 134–172.
- „Вансерџијски историчар, европских видика. Сећање: Димитрије Ђорђевић (1929–2009)“. *Нова Зора* 20–21 (2008/2009), 467–468.
- „Kosovo and Metohija: Serbia’s Troublesome Province“. *Balcanica* 39 (2009), 243–276.
- „Slobodan Jovanović. Sur l’idée yougoslave : passé et avenir (1939): [foreword]“. *Balcanica* 39 (2009), 285–290.
- „Dimitrije V. Djordjević (1922–2009). Leading Serbian and Serbian-American Expert on Balkan History“. *Balcanica* 40 (2010), 9–16.
- „French Influence in Serbia 1835–1914. Four Generations of ‘Parisians’“. *Balcanica* 41 (2011), 93–129.
- „Ahmed Bey Zogou et la Serbie. Une coopération inachevée (1914–1916)“. *Balcanica* 43 (2012), 169–190.
- „О парламентарној демократији у Србији, 1903–1914 – Странке, избори, политичке слободе“. *Глас* 420 (2012), 391–408.
- „La Serbie et son accès à l’Adriatique (1912–1913)“. *Etudes danubiennes* 1–2 (2013), 1–12.
- „Storm over Serbia. The Rivalry between Civilian and Military Authorities (1911–1914)“. *Balcanica* 44 (2013), 307–356.
- „Serbia, the Serbo-Albanian Conflict and the First Balkan War“. *Balcanica* 45 (2014), 317–352.
- „New Revisionism and Old Stereotypes? Post-1991 Historiography on Serbs and Serbia“. *Revue de l’Association internationale d’études du sud-est européen* 40–44 (2014), 383–410.
- „Nikola Tasić (1932–2017)“. *Balcanica* 48 (2017), 361–364.
- „On Parliamentary Democracy in Serbia 1903–1914. Political Parties, Elections, Political Freedoms“. *Balcanica* 48 (2017), 123–142.
- „Нови ревизионизам и стари стереотипи? Историографија о Србима и Србији након 1991. године“. *Глас* 428 (2018), 149–171.

Book Reviews

- „Leach John, *Potprey the Great*, London, 1978, 265“. *Историјски гласник* 1–2 (1979), 160.
- „М. Ал. Пурковић, *Кнез и дедић Стефан Лазаревић*, Београд 1978, 165“. *Историјски гласник* 1–2 (1980), 160.
- „А. В. Соловјев, *Законик цара Стефана Душана 1349. и 1354. године*, Београд 1980, XXVII + 345“. *Историјски гласник* 1–2 (1981), 164–165.
- „Б. Кризман, *Павелић између Хиџлера и Мусолинија*, Загреб 1980, 617“. *Историјски гласник* 1–2 (1981), 176–177.
- „Ђ. Д. Пејовић, *Црна Гора у доба Петра I и Петра II, оснивање државе и услови њеног развоја*, Београд, 1981, 495“. *Историјски гласник* 1–2 (1982), 158–159.
- „Н. Ракочевевић, *Политички односи Црне Горе и Србије 1903–1918*, Цетиње 1981, 314“. *Историјски гласник* 1–2 (1982), 163–164.
- „Грађа за историју македонског народа из Архива Србије, vol. II, 1 (1856–1863) – 2 (1864–1868), Београд 1981, 652, 471, приредио Климент Џамбазовски“. *Историјски гласник* 1–2 (1983), 131.
- „Јован Р. Бојовић, *Законик књаза Данила, Титоград 1982, 188 + 1 карта*“. *Историјски гласник* 1–2 (1983), 130–131.
- „Светозар Пулибрк, *Цвијићева социологија Балкана*, Београд 1982, 302“. *Историјски гласник* 1–2 (1983), 139–140.
- „А. П. Бажова, *Русско-југославјанске одношенија во другој половини XVIII в.*, Москва 1982, 287“. *Историјски часопис* 31 (1984), 315–317.
- „Андреј Митровић, *Анијажовано и лејо (Умешност у раздобљу свейских рајвова 1914–1915)*, Београд 1983“. *Историјски гласник* 1–2 (1984), 177–178.
- „Ђорђе Микић, *Аустро-Угарска и младојурци 1908–1912*, Бањалука 1983“. *Историјски гласник* 1–2 (1984), 174–176.
- „Владимир Бован, *Јасиребов у Призрену (културно-просветне йрилике у Призрену и рад руској конзула И. С. Јасиребова у другој половини девейнаесетог века)*, Приштина, 1983“. *Историјски гласник* 1–2 (1984), 173–174.
- [With Dušan Korać and Nikola Samardžić] „Albanci, Cankarjeva založba, Ljubljana 1984, 277 str.“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 139–160.
- „Andrej Mitrović, *Srbija u Prvom svetskom ratu*, SKZ, Beograd 1984, 582“. *Istorija 20. veka* 2 (1985), 175–177.
- „Документи о сјолној йолијици Краљевине Србије, књ. V, св. 1 (1/14. јануар – 14/27. јули 1912), Приредио Михаило Војводић, пос. изд. САНУ, Београд 1984, 1069“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 181–182.
- „Градска култура на Балкану (XV–XIX век), Зборник радова, Балканолошки институт САНУ, посебна издања, књ. 20, Београд 1984, 421“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 174–176.
- „Јеремија Д. Митровић, *Грађа за историју и библиографију српске йериодике до 1920. године*, Историјски институт, Грађа, књ. 26, Београд 1984, 138“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 176–177.
- „Новица Ракочевевић, *Црна Гора и Аустро-Угарска 1903–1914*, Титоград 1983, 208“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 180–181.

- „Србија и ослободилачки покрети на Балкану 1856–1878, књ. I (1856–1866), priredili Vasilije Krestić i Radoš Ljušić, Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda, pos. izd. SANU, knj. XXXII, Београд, 652“. *Историјски гласник* 1–2 (1985), 178.
- „John R. Lampe - Marvin R. Jackson, *Balkan Economic History 1550–1950. From Imperial Borderlands to Developing Nations*, Indiana University Press, Bloomington, 1982, 728“. *Jugoslovenski istorijski časopis* 1–2 (1987), 229–233.
- „Одбрана националне самобитности (Радослав М. Грујић, *Айологија српског народа у Хрватској и Славонији и њихових главних обележја, поводом „Општинске“ Краљевској државној одвешника у Зајребу 12–1–1909. г.*, Просвета, Београд, 1989)“. *Задужбина* 9 (1990) 12.
- „Трагом балканског микрокосмоса (Ребека Вест: *Црно јање и сиви соко*, БИГЗ, Београд, Свјетлост, Сарајево 1989)“. *Задужбина* 10 (1990), 8.
- „Етнографија Косова. Атанасије Урошевић: *Косово, Јединство, Приштина 1990*“. *Задужбина* 15 (1991), 13.
- „Научник и писац. У част Сабраних дела Слободана Јовановића“. *Задужбина* 13 (1991), 1, 10.
- „У трагању за Пашићем. Васа Казимировић: *Никола Пашић и његово доба (1845–1926)*, Београд, 1990“. *Књижевне новине* 819 (Мај 1, 1991), 10.
- „Уставни владар. Драгољуб Р. Живојиновић: *Краљ Петар I Карађорђевић. У ошацибини 1903–1914*, Београд, 1990“. *Књижевне новине* 816 (March 15, 1991), 5.
- „Хроника прогона. Атанасије Јевтић: *Сипрадање Срба на Косову и Мешохији од 1941. до 1990. године*, Јединство, Приштина, 1990“. *Задужбина* 15 (1991) 13.
- „Маргиналије о ’Русији и Европи’: Николај Данилевски: филозоф и конзервативни идеолог“. *Књижевне новине* 911–912 (July 1–15, 1995), 5.
- „[M. Grmek, M. Gjidara, N. Simac,] *Le nettoyage ethnique. Documents historiques sur une idéologie serbe*, Paris, 1993“. *Ekonomika* 6–7 (1996), 358–361.
- „Le nettoyage ethnique sous la loupe de l’historien : Une lecture du livre de M. Grmek, M. Gjidara, N. Simac, *Le nettoyage ethnique. Documents historiques sur une idéologie serbe* (Paris, Fayard, 1993, 340 p.)“. *Raison garder* 10–11 (1996), 11–25.
- „Оживљена прошлост [поводом књиге Димитрија Ђорђевића *Порипреји из новије српске историје*, Београд, 1997.]“. *Књижевне новине* 963 (December 1, 1997), 12.
- „Креативно застрашивање : [о књизи Ноама Чомског *Novi militaristički humanizam: lekcije Kosova*, Београд, „Filip Višnjić“, 2000]“. *Књижевне новине* 1017/1018 (September 1 and 15, 2000), 2.
- „Konstantin Nikiforov, *Srbija na Balkanu u XX veku [Serbia in the Balkans in the Twentieth Century]*. Belgrade: „Filip Višnjić“, 2014, 236 p.“. *Balcanica* 47 (2016), 387–389.

Edited Historical Sources

- „Сећања генерала Драгутина Милутиновића на командовање албанским трупама 1915. године“. *Мешовића браћа* 14 (1985), 115–143.
- „Мемоар Саве Дечанца о Високим Дечанима 1890. године“. *Мешовића браћа* 15 (1986), 117–136.

- „Подаци српских војних власти о арбанашким првацима 1914.“ *Мешовића траћа* 17–18 (1988), 185–206.
- „Представка жичког епископа Саве о Високим Дечанима 1909. године.“ *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* 51–52 (1988), 196–204.
- „Мемоар француског вицеkonzула у Скопљу о Арбанасима у Метохији 1908. године.“ *Мешовића траћа* 20 (1990), 105–114.
- „Меморандум Срба из Старе Србије и Македоније Међународној конференцији мира у Хагу 1899. године.“ *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* 53–54 (1989 [i. e. 1990]), 177–183. [republished in: Ђорђе Н. Лопичић, ed., *Сјудије и оједи о конзуларним односима*, 703–710. Beograd: Ђ. Лопичић, 2006]

Conversations with Historians and Other Conducted Interviews

- „Европски оквири новије српске историје: (разговор са Димитријем Ђорђевићем)“. *Књижевне новине* 793 (March 1, 1990), 1, 12.
- „Балкански Муслимани и периферни Ислам: (разговор са Александром Поповићем)“. *Књижевне новине* 844 (June 15, 1992), 10–11.
- „Европа као неминовност: (разговор са Жорж-Анри Сутуом)“. *Књижевне новине* 840 (April 15, 1992), 1 and 5.
- „Југославија није разумела револуцију у Источној Европи: (разговор са Стеваном К. Павловићем)“. *Књижевне новине* 844 (June 15, 1992), 3.
- „Народ никад не губи парницу: (разговор са Властимиром Стојановићем)“. *Књижевне новине* 834 (January 15, 1992), 1, 6–7.
- „Срби и разумевање историје: (разговор са Радованом Самарџићем)“. *Књижевне новине* 845/846 (July 1, 1992), 8.
- Србија на међународној сцени: [разговор са Чедомиром Поповом]“. In Чедомир Попов, *Историја на делу: разговори 1982–2012*, 83–94. Novi Sad: Matica srpska, 2016. [2nd revised and updated ed., 2017]

Documentary Series

- Црвено доба: црвени њерор у Србији и Црној Гори: 1944–1947*. Beograd: Balkanološki institut SANU, 2014 (6 episode series, DVD ed).

Compiled by Marina Ninić

